

דף מב.

עין משפט ב.

יו"ד סימן קמו פעיף א

א. אלילים של עכו"ם שביטלם העכו"ם מותרים^ג, אבל ישראל^ד אינו יכול לבטל אלילים של עכו"ם וכ"ש של ישראל שאין לה ביטול עולמית.
אפי' אם יש לעכו"ם שותפות בה עם ישראל אין ביטול העכו"ם מועיל לחלק הישראל^ה.

עין משפט ג.

יו"ד סימן קמו פעיף ה

ה. העכו"ם מבטל את האליל אפי' שאינו שלו^ו ואפי' אינו עובד לאותו אליל ואפי' בעל כורחו^ז של בעל האליל, ובלבד שידע בטיב האלילים, אבל קטן ושוטה שאינם יודעים בטיב האלילים וכן מי שאינו עובד אלילים כגון גר תושב אינם יכולים לבטלה^ח.
ישמעאלים שאינם עובדי ע"ז אינם יכולים לבטל^ט.

עין משפט ד.

יו"ד סימן קמו פעיף א

עין לעיל עין משפט ב

ג. ממשנה ע"ז דף נ"ג ע"ב, וגמ' שם. דילפינן לה מהכתוב "פסילי אלוהיהם תשרפון באש" שהעכו"ם פוסל את האלוה שלו.
ד. אפי' מומר. פ"ת ס"ק א'.
ה. והטעם דאמרינן ישראל אדעתיה דנפשיה פלח ולא אדעת עכו"ם ע"כ כשמבטל העכו"ם אין מבטל אלא חלקו בלבד. ט"ז ס"ק ב'.
ו. ממשנה בע"ז דף נ"ב ומברייתא שם בדף ס"ד, וכרב נחמן שם.
ז. הגאון ציין לגמ' ע"ז דף מ"ג ע"א.
ח. דמי שעובדה מבטלה אבל מי שאינו עובדה אינו יכול לבטלה.
ט. עיין בס"י קכ"ד. ובש"ך שם ס"ק י"ב, וכ"כ הב"י בשם הרמב"ם בפ"ח.

עין משפט ה. יו"ד סימן קמו פעיף ז

ז. אלילים של עכו"ם שקיטע ראש אזנה י או ראש חוטמה או ראש אצבעה או מיעך אותה בפניה או גררה או זרק בה צואה לא בטלה בזה.

הגה: וי"א דאפי' ביטלה באמירה בעלמא פ הוי ביטול, אבל ביטלה מכח אונס אינה בטלה עד שיעשה בה מעשה בגופה.

עין משפט ו. יו"ד סימן קמו פעיף ב

ב. גם אלילים של עכו"ם משבאה ליד ישראל וזכה בה שוב אין לה ביטול עולמית ל.

ודוקא באלילים עצמם אבל משמשיהם מ ונוייהם אם באו ליד ישראל ואח"כ ביטלם העכו"ם מותרים נ.

עין משפט זז. יו"ד סימן קמו פעיף ו

ו. כיצד מבטלה פ אם נטל מהאשרה מקל או אפי' עלה אחד לצורכו נתבטלה, ואם נטל ממנה דבר לייפותה לא נתבטלה.

עין משפט ט. יו"ד סימן קמו פעיף א

עיין לעיל עין משפט ב

- י. ממשנה דף נ"ג ע"ב, ושם בגמ' יליף לה.
- כ. ולא דמי למכרה או משכנה דלא בטלה דשם זוזי אנסוה או שם לא ידעינן שמבטלו אבל כאן אומר שמבטלה. ש"ך ס"ק ח'.
- ל. מברייתא בע"ז דף ס"ד ע"ב. והטעם גזירה אטו ע"ז של ישראל, ועיין בט"ז ס"ק ג'.
- מ. טור בשם הרב אליעזר דאין להחמיר בה כע"ז עצמה.
- נ. והב"ח והש"ך כתבו דאם זכה בהן אף משמשין אין להם ביטול, ולפ"ז נראה דבהרהינו לזמן אצל הישראל ולא פדה אותו אפי' משמשיה אינו יכול לבטלם דכבר זכה בהם, ומ"מ כל זמן שיכול לקחתה וליתן מעות ע"פ דיניהם לא קרינן ביה זכה הישראל בה ויכול א"כ לבטלה ע"י העכו"ם. כ"כ הברכי יוסף.
- ס. ממשנה דף מ"ט ע"ב, ורש"י שם לצורכו לשרוף.

עין משפט י.

יו"ד סימן קמו סעיף יד

יד. טו. מצוה על כל מוצא אלילים שיבערנה ויאבדנה, וביעורה ששוחק וזורה לרוח או מטיל לים ^ע.

הגה: ה"ה משמשיה וכל הנעשה בשבילה מצוה לאבדם שנאמר אבד תאבדו את כל המקומות וכו'.

דף מב:

עין משפט ב.ג.ד.ה.

יו"ד סימן קמב סעיף ח

ח. יב. אפרוחים שקננו בעץ אשרה ^פ ואינם צריכים לאמן מותרים, אבל ביצים שעל עץ האשרה וכן אפרוחים שצריכים לאמן אסורים, והקן בעצמו מותר משום שהעוף מביא עציו ממקום אחר.

הגה: ולא יעלה ^צ על העץ של אשרה ליטול אותם אלא יתז בקנה והם נופלים.

עין משפט ו.

יו"ד סימן קמא סעיף ג

ג. ג. המוצא כלים ועליהם צורות ^ק חמה או לבנה או צורה הדומה לנחש והוא הנקרא דרקון, אם הכלים מכובדים אסורים שודאי נעשו לשם אלילים, ואם הם מבוזים מותרים שלא נעשו לשם אלילים אלא לנוי

^ע. וה"ה לשאר נהרות וליים המלח לא צריך שחיקה, ב"י, אבל הב"ח כתב דגם לים המלח צריך שחיקה. אם מצא אדם חתיכת נחושת או כסף או זהב וניכר בה צורת ע"ז ויש בה סימן שלא נעשה לזיכרון אלא היא ע"ז ממש חייב כל ישראל הבאה לידו לבערה ולאבדה מן העולם, ובערי הודו גם בזמן הזה ימצא שם עובדי ע"ז שעובדים לעץ ולאבן וחייב כל אדם מישראל שתבוא לידו ע"ז שלהם לבערה מן העולם. כ"כ הבן איש חי בפ' מסעי שנה ב' סעיף ה', ע"ש.

^פ. מברייתא בע"ז דף מ"ב. ומשום שצריכין לאילן כשהם צריכין לאמן גזרו בהם רבנן כמו האילן עצמו, כ"כ רש"י שם.

^צ. לפי שנהנה ממנה שמשמשת לנו כסולם. ט"ז ס"ק י"ב.

^ק. ממשנה דף מ"ב ע"ב. צורות שעל המטבעות חזקתם שלא נעשו לשם ע"ז ומותרים, כ"כ הרמ"א שם. ועיין בבן איש חי פ' מסעי שנה ב' סעיף ג'.

בעלמא.

הגה: צורת חמה או לבנה היינו צורות הנעשים לשם חמה ולבנה ^ר כגון לצורת חמה מציידין מלך מעוטר יושב על עגלה ^ש וכן כיוצא בזה.

ג. ד. אם ידוע בבירור שלא נעבדו כלים הללו אפי' במכובדים ^ה מותרים, ורק בסתמא מכובדים אסורים.

ג. ה. י"א שכל צורה שהיא נעבדת בודאי אפי' היא על כלים מבוזים כגון יורות וכוסות ששותים בהם והדומה אסורים אע"פ שאין אנו יודעים שכלים הללו נעבדו. ולפי זה בזה"ז שמחוקקים בכלים ומציירים בהם אלילים המוצא כלים שיש בהם אלילים אסורים.

הגה: והמנהג כסברא ראשונה ^א, ובזה"ז שאין העכו"ם עובדים לצורות הללו מותרים הכלים בהנאה אם מצאן אבל אין להשהותן אצלו.

הגה: ויש מחמירין בכל הצורות הנזכרות אפי' בזמן הזה אפי' שאנו יודעים שלא עובדים להם ^ב.

הגה: צורת דרקון מותר לעשותה אלא שאסור להשהותה אצלו משום חשד ^ג.

ר. משמע דוקא בכה"ג אסורים אבל עגול השמש או קשת או עגול כלבנה ממש מותרים דאין דרכם לעבדם בענין זה ודלא כהלבוש שאוסר גם בזה, מיהו כתב הש"ך בס"ק ח' דודאי אסור לעשותן משום לא תעשון וגו' בשמים ממעל, וכן אסור להשהותן בידו משום חשדא, אפי' בעיגול שלהם, ואין היתר בהם אלא במוצאן.

ש. כ"כ הרמב"ם בפירוש המשנה שם והברטנורה.

ת. גם אם אינם מכובדים ולא בזויים אסורים, וכל זה במצא אותם אפי' עם צורה שוקעת, כ"כ הטור, אבל רבינו ירוחם כתב דלא אסרו אלא בצורה בולטת. ש"ך ס"ק י'.

א. פירוש בצורות שהעכו"ם עובדים בזה"ז נוהגים כסברא ראשונה ושאינן העכו"ם עובדים לצורות אלו ר"ל לחמה ולבנה מותרים בהנאה למוצאן אבל אין להשהותן משום חשד. ש"ך ס"ק ט"ז.

ב. הש"ך בס"ק י"ז כתב לתמוה על דין זה שלא ראה מי שמחמיר בזה וכתב דאין טעם כלל לסברא זו דהרי אפי' בכלים מכובדים אם אנו יודעים דלא עבדו לה מותרים וסיים בצ"ע.

ג. והטעם כיון שמא כבר נעבדה ולפ"ז אפי' שקועה אסור. ט"ז ס"ק ו'.

יו"ד סימן ד סעיף ז

עין משפט ז.

ו. שחט לשם שרו של הר אפי' שחט לשם מיכאל השר הגדול הרי זה זבחי מתים ^ז ואסור בהנאה.

יו"ד סימן קמא סעיף ד

עין משפט זז.

ו. אסור לצייר צורות שבמדור השכינה ^ה כגון ד' הפנים ^ו ביחד וכן צורות של שרפים ואופנים ומלאכי השרת וכן אסור לצייר צורת אדם ^ז לבדו וכל אלו אסור לעשותם אפי' לנוי ^ח.

ואם עכו"ם עשה לו אותם אסור להשהותם ^ט.

הגה: אם מצא אותם מותרים ^י חוץ מחמה ולבנה שדרך העכו"ם לעבדם שאז אסור ככל הצלמים.

ז. במה דברים אמורים בצורה בולטת אבל בצורה שוקעת ^כ כאותם

ד. מברייתא בחולין דף מ' וכדמפרש שם בגמ' ומשמע אפי' לא נתכוון לעבדם וכהרמב"ם וכפ' המהרש"ל. ש"ך ס"ק י'.

ה. מברייתא שם בע"ז דף מ"ב.

ו. והיינו פני שור ואדם ואריה ונשר לחיה אחת דוגמת חיות הקודש, כ"כ רש"י שם. ואחרי שבא יחזקאל הנביא והפך השור לכרוכ אסור לעשות ד' פניהם בהדי הדדי ואף דאין פני שור במרכבה אסור לעשות ד' פנים עם שור שהרי היה, בשעה שנאמר הקרא "לא תעשון איתי". ש"ך ס"ק כ'.

ז. מזה שכתוב לא תעשון איתי - אותי כלומר דמות שאני מתראה בה לנביאים והיינו אדם, ועיין בש"ך ס"ק כ"א מה שהקשה. ובברכי יוסף הביא משאלת יעבץ ח"א סי' ק"ע ובח"ב סי' קי"ד במנורת חנוכה של כסף שיש בה צורת חצי גוף אדם בולטת ושאר צורות שכתב דצריך לפוחתן הגם שמנורה זו היתה של רב גדול אין לחוס על כבודו ואדרבה זהו כבודו שלא יזכר שמו על תקלה. והביא מבית דוד ביו"ד סי' ע"ה שהיום נהגו לקיים המנורות שמצוייר עליהם ראש אדם לבד ע"פ דברי מר"ן בסעיף ו' אף כי המהרימ"ט אוסר כבר נהגו היתר מזמן קדמון, עכ"ל.

ח. דכיון שקפיד קרא אין חילוק בין עושה לנוי או לע"ז. ש"ך ס"ק כ"ב.

ט. משום חשד, וה"ה שאסור לומר לעכו"ם לעשותם אפי' אינו רוצה להשהותם משום דאמירה לגוי אסורה אפי' באיסורים שאינם של שבת. ש"ך ס"ק כ"ג.

י. פ"י היינו בהנאה בלבד אבל לא ישהה אותם אצלו. ש"ך ס"ק כ"ד.

כ. משמע כל הצורות האסורות דלעיל מותר לעשותם כשהם שוקעות, אבל הטור הביא בשם הרמב"ן דאסור גם בשוקעות בד' פנים שבמרכבה ודמות חמה ולבנה כוכבים ומזלות ודמות אדם, ורק בשאר צורות שיש ג"כ איסור לעשותן הם דוקא בבולטות ולא בשוקעות. ט"ז ס"ק י"ב. ולענין הלכה אין להקל נגד הרמב"ן. וע"כ אסור לישראל ללבוש

שאורגים בכגד ושמציירין בכותל בצבעים מותר לעשותם. וצורת חמה ולבנה וכוכבים אסור בין בולטת בין שוקעת ל'. ואם הם להתלמד להבין ולהורות כולן מותרות מ' אפי' בולטות.

הגה: ויש מתירין בשל רבים ב' דאין בזה חשד.

יו"ד סימן קמא סעיף ג.

עין משפט ט.

עיין לעיל עין משפט ו

בגדים שיש בהם שתי וערב באריגה כשהם בולטים אבל אם זה לא בולט מותר, וכן אסור לעשות בציוור וכיוור שבביתו צורת שו"ע הן בעצים הן באבנים או דלתות אם זה בולט. ודוקא שארבעת ראשים של השתי וערב הם מובדלים בפני עצמם בבליטה שלהם ואינם מחוברים ומעורבים בדבר אחר, אבל אם ראשי השו"ע נכנסים ומעורבים בחלקים אחרים ושווים עמהם שאינם בולטים ויוצאים עליהם מותר ואין בזה חשש. כ"כ הבן איש שם סעיף ח', ועוד כתב שם הגם שהט"ז בס"ק י"ב כתב דאין להקל נגד דעת הרמב"ן גם בשוקעת מ"מ המנהג להתיר בשוקעת ואין למחות בזה. וצורות הנעשות בצבע שנראה בה בליטה אסור אבל בדיו מותר. וצורת אדם אפי' בצד אחד בולטת ראוי להחמיר, כ"כ ע"ש בסעיף י'.

ל'. טור בשם ר"ת וכך כתבו התוס' בשם ר"י ור"ת וכ"כ הרא"ש. והטעם שגם ברקיע הם משוקעים.

וכתב הש"ך בס"ק כ"ה דכל הצורות שאסורים אינם אסורים אלא בצורה שלמה ממש כגון אדם בב' עינים וחוטם שלם וכל הגוף וכיוצא בו אבל לא בחצי ציור כדרך המציירים צד אחד של הצורה דזה אינו אסור. ובט"ז ס"ק י"ג כתב דלא יפה עושים אותם שמציירים במחזורים בתפילת הגשם צורות המזלות. ובמהר"י מטרני כתב דאבן המצוייר עליה צורת אריה בולט שהונח בהיכל קודש יש ליטלה משם.

מ'. בין לעשותן בין להשהותן, וברבים מותר רק להשהותן משום דאין חשד ברבים אבל לעשותן אין חילוק בין יחיד או רבים. וכתב רי"ו דאף שברבים אין חשד מ"מ מכווער הדבר להם ובשנים אין חשד. ש"ך ס"ק כ"ז.

נ'. טור בשם הרא"ש.